

מסורת הש"ס

(א) [קדושין נב:]; (ב) חולין פט:; (ג) [לקמן גג:]; (ד) בזכרות כג: [חולין עא:]; (ה) מוספתא סוף זבחים חולין קכ: ביצה ז, ו; (ו) סוטה מח: משמירין פ"ה מ"ט, (ז) [בבבית רש"ש],

נוסחת הריב"ז

[א] יאמר: [ב] אלא כי אמר:
 [ג] לעובר: [ד] להריסה תלמוד
 גרוב: [ה] כולן: [ו] וקרב:
 [ז] הלכן אי קרב ודאי דמת
 הוא אי לא קרב כו' וכל
 המשקים: [ח] ולא חיו:
 [ט] הויא: י' בשעה שהוא
 פוסק מתוך שהוא עב נעשה
 כחוט ועולה אותו ראש של
 חוט וזה שגג במשקים
 טמאים שבתחילתן להעלה
 ונעשה כולו טמא כו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי אמרינן כי
גמירי: (ב) רש"י ד"ה
ועדיין וכו' לא כל שכן
הס"ד ולא"כ מ"ה אלא
כדאר"י כי אמר ר"מ דעל
מת: (ג) ד"ה והפסחים
וכו' טמאין עושה כולו
טמא:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
[א] תום' ד"ה אלא וכו'
לדידיה איכא למיבעי מי
הוי נלל וכו' כ"ל א"מ:

הגהות התוספות

1. צ"ל אלף לרבותו נקטיה.
2. בק"ט מנחה עליי. 3. צ"ל.
3. צ"ל ולרוב מניין.
4. שם שחרה.
5. ש"ל מנינויך אלמלת
- על המת דקמי החם לרוב
- מנינויך ונינויך או לרוב מנינויך
- הבא. 6. צ"ל אש"י.
7. צ"ל או מוהל. 8. צ"ל
- חולבנין טמאין.
9. כבציה.
10. צ"ל מטמאין.
11. צ"ל לרס.
12. צ"ל
- עדיק מנלל דנלל לא הוי כר.
13. צ"ל ממנוי ליה לבתר
- כר. 14. צ"ל והפסיוות.

לעזי רש"י

ברישקרי"ש
[ברישקי"ש]. חלות-דבש.

מוסף רש"י

[illegible]

עדיין ^איארער על ארבע ממנו מגלה. ובלבד שיהא עליו בשר כראוי ואעפ"פ שאין עליו כות בשר על מנת כולו לא יכ"ש; [כי אחר ר"מ זעל מעל מנה מגלה ר' הדיא דאחר ר' יוחנן לא נארכה אלן ^בלפלל דו'. זכמ"ם חולין קל"ו. וז"ל צנפ"ל שלא נתקשר אבריו בגדין יפה יפה אמר

רַבָּא אָמַר: כִּי אָמַר ר"מ ^(ד) כְּרֹבֵד
נִינְיֵינוּ שֶׁל מֵת אִו כְּרֹבֵד מִנֵּינוּ שְׁאִין
וְנִגְלִינָהן כּוּמָת בְּשַׁר וְאִין בִּין וְסוּלוּ רֹבֵד
הֶקֶד עֲלָמוֹת דֹּאע"ג דְּבַעֲלָמָא לֹא הוּי
שְׂחִיב לַעֲנִין טוּמְאָתָא הֶלֶל אֲחִי"כ שִׁיחָא
הֶקֶד רֹבֵד עֲלָמוֹת גְּבִי מוֹר לֹא חֲזוּ
מִמֵּת שֶׁלֹּם הוּאִיל דִּלֵּית בִּיה רֹבֵד כְּרֹבֵד
אִו רֹבֵד מִנֵּינוּ שְׁהוּא מִיטְמָא עֲלֵיו וּמִגְלָה
עֲלֵיהֶם: **שְׂקָרָא** שְׁנִימוֹת וְאֲחִי"כ קֶרֶשׁ:
מוּוֹל שְׁהִרְתִּי שִׁילָא מְבַשֵּׁר הַמֵּת
מִמֵּין מִיִּם וְהִרְתִּי וְלִיקֶרֶשׁ ע"י רִתּוּיֹת
שְׁהִרְתִּי. דָּלֵל הֵינִי נָלֵל כְּבֶשֶׁר הַמֵּת דְּמִי
מוֹר מִגְלָה עֲלֵיו: **נָלֵל** לָשׁוֹן פֶּרֶשׁ כְּמוֹ
יִלֵּל אֲלֵהִים (דְּהִלֵּית אֵל): **הִיכִי דְמִי**
אִילִימָא דִלָּא יִדְעִין אִי הִיא מִשְׁקָה
יִקְרֶשׁ הוּי מִן הַמֵּת כְּלוּמַר דִּידְעִין וְדֹאִי
נִלְלָא מִמֵּת הוּא: **כִּי קֶרֶשׁ אֲחִי מִיטְמָא**
הִיא יִדְעִי דִלְלָא מִמֵּת הוּא: **וְאִי מִן כֶּסֶם**
כְּרֹבָא כְּרֹבָא אֲפִילוּ לֹא קֶרֶשׁ אֲחִי לֹא
מִטְמָא: **אִי רִימָה כֶּסֶם** כְּלוּמַר
שֶׁפִּקִּי מִסְפָּק לֹא דִמֵּת הוּי אִי לֹא
לִשְׁכָּר אִי קֶרֶשׁ דְּוֹאִי וְמוֹגֵפוּהִי עַד מִתָּה
הוּא וְלֹא כִחוּ וַיַּעֲשׂוּ וְאִי לֹא קֶרֶשׁ דִּלְמָא
יִכּוּ וַיַּעֲשׂוּ הוּא דִּהָא לִיכָא כִחוּ וַיַּעֲשׂוּ
מִמֵּת טַמֵּא דְכָל הַמִּשְׁקִים הַיּוֹאֲצִים מִמֵּת
וְהַסּוֹרִין חוּץ מִן הַדָּס: **כִּי גְמִירִי** דְּנָלֵל
מִטְמָא הִהוּא דִּלְמִי מֵאֲדָם אֲבָל נָלֵל
דִּלְמִי מְבַהֵמָה לֹא מִטְמָא כְּבִבְלָא: **אוּ**
לִימָא לֹא שָׂנֵא הַיּוֹנִתִּי דִּלָּא אִלְטֶרֶךְ
לִימָא לִיכְבִּיעִי אִי אִתִּי נָלֵל אוּ לֹא אִלְטֶרֶךְ
מִי"ד טוּמְאָה חֲמוּמָה כְּלוּמַר טוּמְאָתָא

בצלה היו לעולם כל זמן דחזי לאצילה לגר הלך כיון דנלל הוא **חולא**
 חזי לאצילה אדם לא מטמא: **אלא למ"ד דטומאה חמורה לעולם** **חולא**
גדל דמיפסל מאצילות כלל בהא מאי. מי אמרי' כיון דאכתי חזי לאצילות
 כלל אכתי מטמא כית"י נכלה או דלמא כיון דנמוח כעשרא צבגמא דמי
 לא מטמא טומאה קלה: **עד לנכל**. כל זמן שלא תיפסל מאצילות כלל
 צבגמא מוסרתה כ"כ שחבבז אינו רואה לאכולה: **פ"ט**. חלב נכלה
 במחמא והמחמא צבור שהתיכו צבור: **טמא**. דעיינן אכול ראוי הוא: **המחמא**
המחמא טעור. דפרעה טומאמו: ואי **פ"ד**. דיש דלל לבהמה אפי' המחמא
 נחמא ליהוי טמא כי חור וקש: **לעולם אימא דרש נלל לבהמה**.
 הכא היינו טעמא דכי המחמא צממה טעור דאימת קא ממחי ליה חמה
 צמח דאסרה וכיון דאסרה תו לא חזי אפי' לאצילות כלל ומשום הכי
 טעור ואינו מטמא אפי' בטומאה קלה: **סנן הסם כל הניזוק טעור**.
 כל משקין שמתיקין מבלי אל כלי אע"פ שטמא מתחזן וקילוח יורד
 משמשה לשה לא נעשה חיבור כדי לטמא העליון: **חזן מדינא הויפס**.
 מלאומו דבש שהוא עבה ויכולין לייפס לערב בו משקין אחרים. ויפס
 שטמא לעון ויוק דממ' בממ' סוטה בפ' בתרא (דף עח:) **והפליה**. כמו
 הפליה (שמות טו) דרשקיי"ש בלע"ז. והואיל הוא עבין נעשה
 מתחתון דבש ממוחזר לעליון שהקילוח הירוד למטה נתשקין ממזין
 א' ונעשה כולו טמא ואפילו העליון. אבל דבש שלנו עשוי עשוי
 הואיל ונלול הוא ניזוק שבו טעור ככל המשקין:

היו ואינו מטמא: **ר"י** המחיהו באור שטמא. גזי ובלת עוף כ
 נטמא דמשום הכי לא נפסל מלאכול לכל"י כדמיעקרא דדקר להחיות
 ששמש ואינו ראוי לאכילת אדם ולכן הוא טהור ואי כ"ד י"ש נזל לזה
 לכלב אל"א ש"מ דאין נזל ולכן הוא טהור אבל באור מיהא כיון שהמחה
 קא ממחו לכת"י¹³ דקא מקסר ובתר דאסרמ מכה החמה מבאיש למא
 חמה וראוי אחי לכלב: **ר"ג** התם. בצרק [פירש חזקוני] דמכשירין כ
 נטמא ועל"ה מטעם לא נטמאו הטהורים דנזק אינו חיבור לא לטויו
 (דף מה): מפרש ר"י ויחנן מאי זיפסי? דנזק שמויפין אותו לפי ש
 מקומו שנאמר זיף וטלטל וצולעול: ופסיחית¹⁴. כמו כפסיחית בדבש כ
 מטמוגות בדבש באלו נזוק טמא דמתוך שהוא עב [הרבה] חשיב אור

[illegible]

לית הגר כשנימוח אלא למ"ד טומאה חמורה עד לכלב מאי מי הוי (של) כבשר שעדיין הוא מסריח מחום החמה ואינו ראוי לאכילת אדם (ואף אם) [ואי ס"ד] יו נצל לית לבהה נהוצא טהור אם משקים טהורים לתוך משקים טמאים העליונים טהורים אם שפך משקים טהורים על טהורים ומשימים בו מים ואינו ניכר רשב"ל אומר על שם מקומו דכתיב

כהן גדול פרק שביעי נזיר

ג.

עין משפט
נר מצוה

מו א ב ג מ"י פ"ז
 מהלכות מזירות הל' ב
 ופ"ג מהלכות טומאת מת
 הלכה א [ופ"ג שם הלכה
 :א]

בז ד מיי פ"צ מהלכות
טומאת מת הל' א':
יז ה מיי פ"א מהלכות
אבות הטומאה הלכה
:ג:

יח ו מיי שם ופ"ג שם
הלכה יא ופ"ד הל' יב
[ופ"ב מהל' טומאת אוכלין
הלכה יח] סמו עשין רמו:
יט ז מיי שם פ"ג הלכה י:
כ ח מיי פ"ו מהלכות
טומאת אוכלין הל' א:
כא ט מיי שם הלכה ד:

פי' הרא"י

אלא כוית מן המת
ונפל שלא תשקרו אבריו
בגדל. דעל רבא ממנו
אינו מנדיח כיון דאין בו
גידן דאמרינן דאינו מאימא
בשל דשעה בו משנה
בשר וגידן עצמות: לרוב
כשר ורוב מנינו. רוב בנינו
מפרש לקמן שני שוקים
אריך א' ורוב מנינו היה
ק"כ אברי' אצ"פ שאין
בהם רובע עצמות אבל
אם היה רוב הבנין או
רוב הבנין אינו מזה דע
שייה בהם חצי ק"כ: ויש
דיכאר רבא אל נצרכה
וכו' ר' יוחנן ורבא אמר
מלתיהו אמתי' אמתין
לקטליהו מטסאין האהל
המת וכדון מן המת ואימא
מטסא כדפריש בהלכות
ממנו מטסא האהל כולה
לכ"ש וא"ל לרשון כ'
דוא באהלות קתי בהדיא
רוב עצמות מרוב הבנין
או מרוב המנין ויש'

[illegible]

דבא אמר לא נצרכה אלא לרוב בנינו ולרוב מנינו שאין בהם רובע עצמות. והיינו על המה דקמני בממני' לליכא אבר פסלם ולרבותא נקט שאין בהם רובע עצמות דשעורא דמיר הוא בחי' קצב אלא לרבותא דלע"פ שאין בו רובע עצמות הוא מגלה' כיון שיש בו רוב הצנין או רוב המנין אבל אם אין בו רוב הצנין או רוב המנין אינו מגלה אלא"כ כי שו' פלי קצב כדאמרינן בממני' דלין מגלה על אהל רובע עצמות ואית ספרים דגרסי' לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בו רובע עצמות והכי נמי בפרקין לקמן (דף עג. ג. ושם) פריך והאמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בו רובע עצמות ולא מנינו שאמר' רבא בעלמא אם לא כאלו ולכן הגיהו בספרים כי ולא גרסי' ליה להדי מניין למימר דעל המה דממני' איירי בשדרה וגולגולת והא קמני בממני' בזהדיא ועל השדרה ועל הגולגולת לכך יש לגרוס [אלא] לרוב צנין' דלא תניא בממני' בפירוש ומהאי טעמא נמי יוחא אכאלי לא משני רבא אמתני' דלהלכות' כדמשני הכא על המה דממני' התם לרוב צנינו או לרוב מנינו משום דממני' בזהדיא אלא תניא בזהדיא על רוב צנין או על רוב מנין דממני' בזהדיא הלכך ליכא לפרושי' התם על המה אלא כר' יוחנן וא"כ לר' יוחנן תנא ושירי בממני' רוב צנינו ורוב מנינו אי ס"ל דמיר מגלה עליהו: ר"ל אייהו נצל בשר המת שקרש. כך היא הברייתא בשר המת שקרש שנימות הבשר מתחלה ואח"כ קרש וכן מובל שדרכיה מובל היואל' מן המה והדמיון באור והטעם לרבותא היינו נצל וכזית מטמא בזהדי:

ב"ש
קִיבִּי דְמִי אִי אֵל דְּעִי דִּירְדִּיהָ הוּא.
 כְּלוּמַר שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִים אִם הַמּוֹחֵל הוּא מְצַר הַמֵּת שְׁנִימוֹת אוֹ מִכִּחוֹ
 וְיֵנִיעַ שֶׁהֵן טוֹרוּרִים: כִּי קִרְשׁ מֵאִי הוּא. הִיכִי מְגַלֵּה עַל הַסֶּפֶק וְאִי דִידְעִין
 דִּידְדִּייהּ הוּא וְאֵעָגֵג דְּלֹא קִרְשׁ נִמְי. וְזֵל דְּקִרְשׁ כִּיּוֹן דִּידְעִין שְׂהוּא מְצַר
 הַמֵּת: **א** וְיִרְמִיָּה בְּחַסֵּם. כְּלוּמַר דִּידְעִין דְּבֵאל מוֹה הַמֵּת אָבֵל לֹא
 דִידְעִין מוֹחֵל וְזֵה מְצַרְוֹ אוֹ מִכִּחוֹ קִירְשׁ וְדִאי מוֹחֵל הוּא הַבֵּת מְצַר
 הַמֵּת וְאִי לֹא קִרְשׁ כִּיּוֹן וְיֵנִיעַ הוּא וְהִ"נִי כִּי לִפְרֹשׁ בְּנֵי הַרְחִיק דְּבֵאל
 דִידְעִין וְכִי הַרְחִיק וְהַעֲלוֹ רַחֲמֹת וְדִאי מוֹחֵל הַבֵּת מֵהַמֵּת הוּא וְחֹזֵר נָלֵל
 בְּלֹא הַרְחִיק כִּיּוֹן וְיֵנִיעַ הוּא: **יֵשׁ נִצֵּץ אֶבֶר הַחַהּ**. כִּיּוֹת מִן הַנִּצְנֵל שְׁנִרְקֵב
 מִחֲמֹלָיו וְיִמּוּחַ מִי מַטְמָא בְּחֻמֵּי וְנִמְשָׁק אוֹ לֹא וְלֹא לַעֲנִין גִּילּוֹת דְּמִיר
 קִצְעִי: **טוֹמָאָה** חֲמוּרָה. הֵיינו טוֹמָאָת נִצְלוֹת לַטְמָא אֲדָם בְּחֻמֵּי
 וְנִמְשָׁק: **עַד** לָגֵר. עַד שֶׁתִּפְסֵל מִלְּאֲכוֹל לֵבֵר כִּדְכִיתִי (דְּכִרִי ט'
 ג' לָגֵר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵי חֲתָנָהּ וְאָחֳלָה הַרְאוּהִי לָגֵר קְרוּיֹה נִצְלוֹת לַטְמָא
 בְּחֻמֵּי וְנִמְשָׁק וְהִכֵּי כִּיּוֹן שְׂאִינֵהוּ לְרֹאיהֶן לֹא מַטְמָא וְלִיכֹא לְמִיבְעִי מֵעִיר
 נִפְסָלָה מֵאֲכִילָת גֵּר: **וְטוֹמָאָה** קָדָה. פִּי' שֶׁאֵר אוֹלֵכִין^ט
 שֶׁשִּׁקֵּין מַטְמָאִין אֲלֵה בְּנִיָּה^י לְשֹׁאֵר אוֹלֵכִין וּמִשְׁקִין וּמַטְמָאִין^י טוֹמָאָת
 אוֹלֵכִין עַד שֶׁיִּפְסְלוּ מֵאֲכִילָת כֻּלָּם וְהֵאֵי סִיּוּמָא לֹא נִפְקָא מִיַּד לְסוּגִיָּה
 דִּידִין אֲלֵה אֲבָר רִישָׁא נִקְטִינֵי: **אֵלָּא** לָמֵ' **טוֹמָאָה** חֲמוּרָה עַד
 לְכַבֵּר בְּמֵי. כְּלוּמַר לְדִידֵיהּ אִיכֹא לְמִיבְעִי מִי הוּא^א לֹא בְּהַמֵּת חֲשִׁיב כְּבִשָּׁר
 נִצְלוֹת וּמַטְמָאִי לְאֲדָם בְּחֻמֵּי וְנִמְשָׁק שְׂהוּא אֲכִי רֹאִי לְכַבֵּר הוּא אוֹ
 בְּלֹא גְמִירִי נָלֵל בְּהַמֵּת לְהַחֲשֵׁב כְּבִשָּׁר וְאֵעָגֵג דְּרֹאִי לְכַבֵּר עִפְרָא בְּעֵלְמָא

ר מיתניא (חולין דף קכ). המחהו לשומן של נבלת עוף טהור בלור
 לשומן בלור: **בַּחֲמֵה טָהוֹר**. דכשנימוח בחמה הוא מסריח מחסו
 והי"ה לנבלת עוף טהור אפילו בחמה נמי ליעמא דלכתי הוא ראוי
 ידים עדיף מנזל¹² דלא הוי אלא כשנרקב ונמחה מעצמו ומשני אימת
 הי"ה כעפרא דאף לכלב אינו ראוי ולא דמי לנזל דבהמה שנמחה בלא
 נגזקו טהור שאם יבא ועירה משקין טהורים לתוך משקין טמאין
 ה ולא לטהרה: **חֹוץ מִן הַבֶּשֶׁ הַחַיִּים**. בפרק בתרא דסוטה
 עב יותר מדאי ומשימין בו מים ואינו ניכר רשב"ל אומר על שם
 ר שרדה אותו מן הכוורת מעורב עם השעוה ובערוך פירש עיסה:
 כאליו העליין והתחתון מעורבין יחד זה בזה ולכן הנוקם הוי מפור:

בית

עליו מספק שמא מכיוו וניעו הוא ואי דידעין דידדיה שמכשרו בא אפילו לא קרם מאי אכילי: וכן יצא דידעו הוא שבא קמא אבל אין ידוע אם כשרה המא שנימא או מכיוו וניעו: וכן יצא דלכהמה. וכן שכל שנימא מי מטמא בעשר וכמאן א"ר: וטומא חמורא כלימין עד ג' עד שחפסל מאכילת הגר שגמאר לה בא שבעין' חתנהה דהוראיה ג' קור' וכן קרויה נבלה: וטומאה קלה כלומר לבלעל חמרות אולם שאם תגע שבר' אל תקהל' מא הגר עד לכלב כל זמן שהיה חרות אולם ש' עליה ומקבלת טומאה וכן דין כל או' ואור' אולם: והמחנה באור גבי בבלת עד ש' חטורו מנתיא המחנה לשמוע' ל' בבלת ועודן בא' במהמה נמי ליטמי דאכתי אור' לכלב: דכיון דאצטח מחמת המה ור' עפרא ואפילו' כתר' א' לתוך משקים טמאים העלוינים טהורים א"ר הגאון מחברסן חור' מרדכי הויפס' וכו' בבלת' וס' ונפתח מ' נפתח מ' נפתח מ' נפתח מ' (במדות) (במדות) בעינא שמטונגת דרבי' וכו'.